

net se, baade Bankmænd og Statsmænd, at Tabet vilde blive større end beregnet, de vide alle, at da vi forhandlede med Finansminister Brun om Bankgarantiens Udvidelse i Foraaret 1909, regnede vi i Almindelighed kun med et Tab paa 4—5 Mill. Kr.; det var, tror jeg, den almindelige Opfattelse, at det vilde blive Maksimum. Da vi vedtog Statsgarantien oprindelig, regnede vi med slet ingen Ting, men efterhaanden saa vi, at der vilde blive et effektivt Tab, og vi saa, at det voksede, og vi glædede os over, at vi fik Summen sat ned fra 10 til 8 Mill., det var dog altid en Begrænsning, men vi haabede alligevel paa, at den heller ikke skulde komme op paa de 8 Mill. Men for hver Maaned, der er gaaet, har det vist sig, at Svindelen har været saa frygtelig og Raaddenskabens saa forfærdelig, at Tabet voksede, saa jeg tror, at det ærede Medlem har ganske Uret. Jeg tror, det havde været lettere for hans Finansminister for et Aar siden at komme ned paa de 7 Mill., end det har været for den nuværende højtærede Finansminister, jeg tror, at den forrige Finansminister endog kunde være kommen længere ned paa det Tidspunkt, og jeg tror, at den nuværende Finansminister fortjener saa meget mere Anerkendelse, som han, trods det sene Tidspunkt, trods det, at det nu ligger klart for, hvor store Tab der i Virkeligheden lides, er naaet saa langt ned som til de 7 Mill.

Det var ikke nogen Kompliment overfor de nuværende Samfundstilstande, overfor det kapitalistiske Samfundssystem, naar det ærede Medlem fra Æbeltoft sagde, at der nu foregik og fremdeles vilde foregaa Forretninger af den Art, som det ikke var helt værdigt for Staten at deltage i. Saaledes er altsaa det private Forretningsliv; saaledes ere Pengevæsenet og Bankforholdene i det bestaaende kapitalistiske Samfund, at endog det ærede Medlem fra Æbeltoft, en Repræsentant, der holder paa dette System og stærkt betoner den principielle Forskel mellem hans Opfattelse og vor Opfattelse af dette System, stempede dette bestaaende Samfund og dets nødvendige Forretninger, dets allerintimeste Forretninger, Pengevæsenet, al Tings Nerve i vor nuværende Samfundsorden, som værende af den Art, at det ikke var ganske værdigt for Staten at have med saadanne Ting at gøre. En stærkere Fordømmelsesdom over det bestaaende Samfundssystem kan man vanskeligt tænke sig fra et Medlem, der holder paa dette Samfundssystem.

I Modsætning til det ærede Medlem fra Æbeltoft, som i Slutningen af sin Tale — efter alt, hvad jeg forstod, tror jeg, det er den eneste naturlige Opfattelse af hans Ord — brød Staven over alt, hvad der i den heromhandlede Sag er foregaaet, og advarede imod at se et Præcedens i det, der var sket, og imod nogen Sinde at komme ind paa noget lignende, vil jeg sige, at jeg, til Trods for den Kritik, vi fra vor Side have haft Lejlighed til at øve i Anledning af denne Sag og i Anledning af Ministerens Ledelse af denne Sag osv., ikke hører til dem, der fortryde, hvad vi vare med til. Der gik et økonomisk Jordskælv gennem det danske Samfund, og der rejste sig en saa godt som enstemmig offentlig Mening for, at Staten var stærk nok til at dæmme op for dette, og at Staten ved at gribe ind kunde forhindre et Krak med alle de Ulykker, som dermed fulgte. Saa sagde vi, og saa sagde alle — hele dette Ting og Rigsdag og Regering sagde: Saa maa Staten benytte denne Magt, der er ikke andet for at gøre, det vilde være uforsvarligt og en Forbrydelse andet. Og alle gik med dertil.

Jeg holder ikke paa den Opfattelse, der kun gør Staten til en Natvægter, som skal passe paa, at Folk ikke om Natten slaas paa Gaden. Jeg tror, Staten har større Opgaver. Men naar vi have fremhævet det, have vi ganske vist ogsaa altid fremhævet Konsekvenserne af denne Betragtning, Konsekvenser, som vi meget vel vide, at mange af dette Tings ærede Medlemmer ikke ville gaa med til, heller ikke det ærede Medlem fra Æbeltoft, hvorfor han nu ogsaa søger at komme bort fra Udgangspunktet for om muligt at komme bort fra Konsekvenserne. Men han har været med til Udgangspunktet, og vi have tilladt os at drage Konsekvenserne deraf. Vi tillod os at gøre det under Arbejdsløshedsperioden, og den højtærede Finansminister har selv, tror jeg, i en Bladartikel fremdraget det karakteristiske, at saa snart Lovgivningsmagten var gaaet med til Bankgarantien og derved havde anerkendt, at Staten var mere end en Politibetjent og Natvægter, der kun havde at holde Orden i Gaderne, men at Staten i visse Tilfælde ogsaa skulde gribe ind i det økonomiske Liv, at den havde Magt og Myndighed til at standse et Krak og en Krise, var det fuldstændig konsekvent og berettiget af Socialdemokraterne at sige til Staten, at saa havde den ogsaa Ret og Pligt og Magt til at gribe ind overfor Arbejdsløs-